

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України, д.н.держ.упр., професору
Р.В.Войтович

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата наук з державного управління **Власенка Сергія Геннадійовича** на дисертацію Карнаухової Марії Дмитрівни «Феномен публічного управління в перспективі наратології», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи

Взаємообумовленість низки внутрішніх і зовнішніх факторів у формуванні моделі України як держави високих економічних, політичних і соціальних стандартів сприяє трансформації політико-адміністративної комунікації у напрямку глибокого перетворення управлінського дискурсу. Рецензована дисертація саме і присвячена аналізу публічного врядування крізь призму експлікації його дискурсивного простору і ролі наративних дискурсів. Слід віддати належне М.Д. Карнауховій за сміливість у виборі теми і доведенні плідності поширення сучасного досвіду застосування наративних моделей для економічних досліджень на інші сфери публічно-управлінської діяльності. Це, безперечно, відкриває простір для започаткування наративних політологічних досліджень. Тому цілком правомірною є констатація того, що обрана для осмислення проблема зумовлена як найважливішими загальними тенденціями в сучасній науці, так і іманентними чинниками розвитку управлінської науки.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертаційної роботи М.Д. Карнаухової, об'єктом якої обраний «феномен публічного управління у вимірі наративного аналізу».

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота проводилася в межах науково-дослідних робіт Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за загальноінститутською темою «Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії» (державний реєстраційний номер 0113U005266), «Дослідження проблематики розвитку прямих форм демократії в Україні в умовах децентралізації» (державний реєстраційний номер 0118U003560), де дисертант виявив механізми усунення суперечностей між інноваційністю

вітчизняної моделі належного врядування і практикою управління шляхом, по-перше, більш ефективного суб'єкт-функціонального структурування управлінських нарративних дискурсів, по-друге, шляхом сегментації і схематизації фактографічних подій врядування (побудови інтриги) для виявлення смислоузгодженості управлінського процесу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульована автором мета логічно віддзеркалює суть роботи і полягає в дослідженні евристичних можливостей публічного управління, враховуючи феномен наратології.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях, визначено об'єкт і предмет роботи. Логічно окреслено систему використаних у роботі дослідницьких методів.

У першому розділі дисертаційної роботи *«Теоретико-методологічні засади дослідження публічного управління в контексті наративного аналізу»* дисертантка вдало обґрунтувала вибір методології, окреслила коло досліджених нею праць, охарактеризувала переваги та обмеження того текстового матеріалу, що був задіяний у роботі.

У другому розділі роботи *«Тематизація публічного управління як дискурсу врядування і його наративні конотації: функціонально-аналітичні аспекти»* у фокусі наративного виміру вдало окреслюються найвагоміші для визначення суті публічного управління проблеми: аналіз його дискурсивної природи, демаркація в ньому публічного і приватного, визначення його структури та функцій, погляд на феномен управління як на управління ментальністю.

Заслуговує наукової уваги розроблений авторкою концептуальний підхід до наратології як аналітики управлінського дискурсу, що дозволяє зрозуміти, як факти або окремі ситуації публічно-управлінського процесу стають подіями, будучи співвіднесеними з наративною інтенцією, тобто оповідувальною настановою. Це суттєво збагачує теоретичне знання в галузі публічного управління.

Цікавими є міркування авторки стосовно актуалізації фукольдівської ідеї «управлінської ментальності» як «управління поведінкою», а також значення цієї ідеї для розуміння ролі дискурсивних процесів у публічному просторі.

Третій розділ *«Релевантність концептуально-термінологічного апарату наратології для аналізу публічно-управлінської діяльності та її вдосконалення»* містить докладний аналіз класичних моделей наратології та ідей новітньої наратології, висвітлює основні концептуальні поняття, вагомі для осмислення і вдосконалення феномену врядування.

На нашу думку, особливо цінними в цьому розділі є застосування теорії наративної ідентичності Поля Рикера для осмислення політики ідентичності та завдань оптимізації управління ідентичностями. Залучення ж концепції

нарративної інтриги дозволило здійснити не менш плідний аналіз моделі governance як ідеально-типової конструкції, що пов'язує та ідентифікує події й акторів та набуває рис сюжетотворення, або побудови інтриги.

Перспективним вважаємо також розуміння стратегічного нарративу «як засобу, що його використовують політичні актори, аби конструювати загальноприйнятні смисли, здатні забезпечити бажану поведінку внутрішньої і зовнішньої аудиторії». В цьому контексті практичне значення мають рекомендації авторки щодо проекту «Стратегії сталого розвитку України до 2030 року».

Завершується робота досить розгорнутими висновками, які випливають з її змісту, є логічними, слугують віддзеркаленням основних результатів дисертації.

Виходячи з аналізу основної частини дисертаційної роботи, можемо дійти висновку, що її мета в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційної роботи, варто вказати на основні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, значну пояснювальну силу в дослідженні феномену публічного врядування як «сторітелінгу» демонструє концепція нарративу, як такого, що пов'язує факти і події, надаючи їм певної логіки, якої вони самі по собі не мали.

По-друге, цінним є аналіз структури і функцій публічного врядування (governance), здійснений крізь призму феномену нарративного дискурсу. Це уможливило переосмислення того, яким чином індивіди завдяки нарації та її текстуальному втіленню формують себе як політично агрегованих акторів демократії.

По-третє, вагомим і перспективним у теоретичному та прикладному аспектах є запропонований у роботі аналіз релевантності для осмислення феномену врядування і завдань його вдосконалення концептуальних понять наратології – нарративної ідентичності, нарративної інтриги та нарративної стратегії.

Вважаємо, що елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні теоретичні положення, висновки і практичні рекомендації дисертаційної роботи відображені автором у 15-ти наукових працях, у тому числі в шести статтях, опублікованих у фахових виданнях з державного управління, двох публікаціях в іноземних виданнях.

Наукове та практичне значення роботи

Наукове та практичне значення роботи полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, розроблені автором і запропоновані у дисертації, можуть бути використані для гуманітаризації освіти шляхом удосконалення навчальних планів і програм з публічного управління, в яких належне місце може посісти тема нарративних досліджень.

Здійснений комплексний аналіз перспектив дослідження публічного управління на засадах методологічних принципів та інструментарію наратології використаний органами держуправління для розширення інструментів моніторингу, систематизації та змістовного опису управлінських зв'язків, способів їх референтності, типів модальності, параметрів і правил акторно-мережевої ідентифікації.

Досліджені у дисертації механізми планування й активації стратегічних нарративів використані органами державного управління в сенсі усвідомлення доцільності скороченої версії стратегій у вигляді нарративних повідомлень (резюме, буклетів, листівок тощо), адресованих окремим соціальним групам задля їх залучення у стратегічний дискурс.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Детальне ознайомлення з текстом дисертації М.Д. Карнаухової дає підстави стверджувати, що підхід дисертантки до аналізу феномену врядування у вимірі наратології, демонстрації евристичної цінності нарративних моделей для розвитку моделі governance-управління відзначається фундаментальністю, ґрунтовністю дослідження. Варто відзначити добру структурованість роботи, логічність викладу, якісне оформлення наукового апарату роботи.

Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертанткою висновків, які базуються на грамотному використанні принципів наратології, філософських та пізнавальних методів: аналітичного, порівняльно-типологічного, структурно-функціонального, діалектичного, системного підходу, герменевтичного, феноменологічного, семіотичного, лінгвістичного аналізу тощо.

Справляє позитивне враження джерельна база роботи. Оскільки в розвідках українських дослідників звернення до нарративного чинника в осмисленні специфіки врядування представлено лише аналізом стратегічного нарративу, то це спонукало авторку до глибокого аналізу концептуального апарату наратології і можливостей його застосування для осмислення нагальних проблем врядування. Видання, включені до списку використаної літератури, свідчать про ґрунтовне опрацювання проблеми і високий рівень наукової підготовки авторки.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам

Дисертація М.Д.Карнаухової на тему «Феномен публічного управління в перспективі наратології» є самостійним, цілісним, комплексним, завершеним науковим дослідженням на актуальну тему, що містить ряд

глибоких теоретичних висновків і відповідає вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження М.Д.Карнаухової оцінюється позитивно, хоча необхідно вказати на окремі дискусійні положення дисертації та висловити деякі зауваження й пропозиції:

1. Робота дещо переобтяжена матеріалом, що стосується наратології як такої, переважна більшість джерельної бази стосується філософської тематики, що певною мірою звужує контекст її ідентифікації в межах державно-управлінської науки.

2. Науково цінним, на нашу думку, є проведений авторкою у третьому розділі аналіз теорії наративної ідентичності та управління ідентичностями. Однак, вважаємо, що робота значно виграла б, якби авторка окреслила конкретні шляхи оптимізації ідентифікації акторів публічного управління.

3. Певної конкретизації потребує визначення змісту поняття «дискурсивний простір врядування», що суттєвою мірою дозволило б увиразнити авторський підхід.

4. Вважаємо, що дисертаційну роботу варто було б доповнити практичними більш конкретизованими рекомендаціями щодо можливостей залучення моделей наратології у навчальний процес з певних політологічних дисциплін.

Загалом, висловлені зауваження не ставлять під сумнів отримані наукові результати та повністю можуть бути виправленими у подальшій науковій роботі дисертантки.

Загальний висновок

З огляду на актуальність, новизну, важливість здобутих автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаю, що дисертаційна робота Карнаухової М.Д. на тему «Феномен публічного управління в перспективі наратології» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного узагальнення та нового вирішення актуального наукового завдання в галузі науки «Державне управління».

Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливу наукову проблему, що полягає у дослідженні евристичних можливостей наратології для аналізу функціональності і вдосконалення публічного управління та його дискурсивного простору. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Таким чином, робота «Феномен публічного управління в перспективі наратології» відповідає вимогам пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління.

Офіційний опонент:

Фінансовий директор
ТОВ «Факторинг Фінанс»,
кандидат наук з державного управління

С.Г.ВЛАСЕНКО

«05» грудня 2019 р.